

Data: 13.10.2022

Dotyczy: [Rzeczpospolita](#)

CZY ZASADA REPREZENTACJI ŁĄCZNEJ SPÓŁKI UMOŻLIWIA ZŁOŻENIE PODPISÓW W RÓŻNYM CZASIE?

Uzasadnione jest stanowisko dopuszczające złożenie w różnym czasie oświadczeń woli przez uprawnionych do łącznej reprezentacji spółki jawnej. Jeżeli nie ma wątpliwości co do treści takich oświadczeń, to okoliczność, iż między poszczególnymi oświadczeniami zachodzi większy odstęp czasu, nie może automatycznie pozbawiać skuteczności dokonanej przez spółkę czynności prawnej.

Tak uznał Sąd Najwyższy postanowieniem z 25 kwietnia 2022 roku, sygn. akt I CSK 498/22.

Skarżąca, wnosząc skargę kasacyjną podniosła, iż w sprawie występuje zagadnienie prawne, które winno zostać rozstrzygnięte przez Sąd Najwyższy. Pod wątpliwość poddano kwestię czy oświadczenia woli uprawnionych do łącznej reprezentacji osoby prawnej lub tzw. ułomnej osoby prawnej, składające się na daną czynność prawną tego podmiotu mogą być złożone nie tylko w różnym czasie, ale i w różnych formach przewidzianych przez kodeks cywilny dla czynności prawnej, a w przypadku twierdzącej odpowiedzi: czy taka czynność prawna została zawarta w formie odpowiedniej dla oświadczenia złożonego w formie mniej sformalizowanej, czy w formie o wyższym stopniu sformalizowania.

Sąd Najwyższy w ramach tzw. przedsądu dokonał wstępnej oceny przedstawionej sprawy i nie zgodził się z twierdzeniem, iż przedstawione przez skarżącą pytanie stanowi istotne zagadnienie prawne. W ocenie Sądu Najwyższego kwestia ta nie budzi poważnych wątpliwości interpretacyjnych, a dotychczasowa linia orzecnicza sądów powszechnych nie jest rozbieżna.

W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał, iż żaden przepis prawa nie przewiduje określonego sposobu składania łącznych oświadczeń woli osób uprawnionych do łącznej reprezentacji, zarówno osoby prawnej, jak i tzw. ułomnej osoby prawnej, do której to kategorii należy zaliczyć pozwaną spółkę jawną. Reprezentowanie tylko łącznie z innym współnikiem lub prokurentem zarówno w przypadku spółki jawnej, jak i innych spółek osobowych lub kapitałowych nie musi polegać jedynie na zachowaniu się jednoczesnym. Należy więc przyjąć, że wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia ją w sposób dostateczny. Tym samym złożenie oświadczeń woli uprawnionych do łącznej reprezentacji spółki w różnym czasie, w tym gdy zachodzi większy odstęp czasu, będzie skuteczne pod warunkiem, iż nie powstaną wątpliwości co do współdziałania tych osób.

ZDANIEM AUTORA

Komentowane postanowienie Sądu Najwyższego dotyczy problemu często pojawiającego się w praktyce prowadzenia działalności gospodarczej przez współników spółek osobowych oraz członków zarządu spółek kapitałowych. Przy zawieraniu kontraktów reprezentanci podmiotów, którzy muszą współdziałać przy danej czynności, rozważają możliwość składania swoich podpisów w różnych odstępach czasowych, a nawet w różnych formach. Mimo iż nie jest to pierwsze

orzeczenie w tej tematyce, utrwała ono funkcjonującą od lat linię orzeczniczą zezwalającą na składanie skutecznych oświadczeń woli w imieniu spółki przez każdego reprezentanta w różnym czasie.

Istota problemu sprowadza się do wymogu zajścia (i ewentualnego późniejszego udowodnienia) współdziałania uprawnionych współników, członków zarządu czy prokurentów. Aby spełnić ten warunek, każdy z nich musi złożyć w imieniu spółki przedmiotowo takie samo oświadczenie (indywidualizacja czynności prawnej) zawierające np. tożsame istotne postanowienia umowy, a okoliczności składania takich oświadczeń nie mogą budzić wątpliwości co do łącznego reprezentowania podmiotu.

Sąd Najwyższy stwierdził nawet, iż „oświadczenie jednego z członków zarządu, „potwierdzające” oświadczenie woli złożone już przez innego członka zarządu, mogłoby być traktowane jako samoistne oświadczenie woli i w konsekwencji - pozwalające przyjąć reprezentację łączną przewidzianą w art. 205 § 1 k.s.h.” (wyrok SN z 29 listopada 2006 r., sygn. akt II CSK 233/06, LEX nr 488984).

Analogiczne stanowisko Sąd Najwyższy wyraził w wyroku z 26 sierpnia 2009 roku (sygn. akt I CSK 32/09, LEX nr 528170) potwierdzając, iż w pełni dopuszczalne jest złożenie oświadczeń w różnym czasie, co nie daje podstaw do podważania ich skuteczności – jako oświadczeń będących wynikiem współdziałania – jeżeli nie ma wątpliwości co do ich treści.

Komentowanym postanowieniem Sąd Najwyższy przypomniał również, że sytuacja współnika spółki jawnej jest zbliżona do sytuacji członka organu osoby prawnej. Z tego względu do oceny sytuacji współnika spółki jawnej, który reprezentuje spółkę i prowadzi jej sprawy, należy – zgodnie z art. 331 § 1 Kodeksu cywilnego – stosować odpowiednio przepisy o osobach prawnych. Natomiast w przypadku wymogu reprezentacji łącznej członków zarządu przy reprezentowaniu spółki kapitałowej nie wymaga się składania oświadczeń woli jednocześnie, jeżeli z uwagi na treść takich oświadczeń (muszą dotyczyć konkretnej czynności prawnej) i okoliczności składania tych oświadczeń, nie istnieją wątpliwości co do tego, że w danym wypadku chodzi o współdziałanie.

Sąd Najwyższy nie odniósł się do drugiej części sformułowanego przez skarżącą pytania dotyczącego oceny skutku oświadczenia woli złożonego przez współników spółki w różnej formie. Wskazał jedynie, iż w tym zakresie, redakcja zagadnienia prawnego nie została ujęta ogólnie i abstrakcyjnie, ale sprowadza się w istocie do rozstrzygnięcia konkretnego sporu. Wydaje się jednak, iż nie ma przeciwwskazań, aby oświadczenia składane przez reprezentantów spółki były w różnej formie, pod warunkiem, iż w razie zastrzeżenia przez strony w umowie formy szczególnej, zostanie ona zachowana. Tym samym, w razie zastrzeżenia dla danej czynności formy pisemnej, jeden z współników może złożyć oświadczenie w formie pisemnej, a drugi w formie elektronicznej (tj. z kwalifikowanym podpisem elektronicznym), które zgodnie z art. 781 k.c. będzie równoważne z oświadczeniem złożonym w formie pisemnej.

W praktyce zaleca się składanie oświadczeń woli poprzez złożenie podpisów przez osoby uprawnione w jednym czasie, w tej samej formie oraz na tym samym dokumencie. Takie postępowanie wyklucza bowiem wątpliwości co do zaistnienia współdziałania oraz samego momentu, w którym oświadczenie woli zostało złożone. W konsekwencji, w przypadku ewentualnego sporu, dużo łatwiej można wykazać prawdziwość i skuteczność oświadczenia woli. Nie można jednak wykluczyć sytuacji, w której złożenie oświadczeń w taki sposób jest niemożliwe lub znacząco utrudnione. W wielu spółkach skład zarządu składa się z osób różnych narodowości, które na co dzień przebywają w różnych państwach. Przyjęcie rozwiązania polegającego na złożeniu podpisów przez poszczególne osoby w różnym czasie może stanowić jedyną możliwość lub znacząco ułatwić prowadzenie spraw spółki.

Sąd Najwyższy, wydając omawiane postanowienie, rozwiął ewentualne wątpliwości co do skuteczności oświadczeń woli wyrażonych właśnie w różnym nieodległym od siebie czasie, umacniając tym samym funkcjonującą od lat wykładnię prawa.

Filip Peszko, aplikant adwokacki w [warszawskim biurze Rödl & Partner](#)